

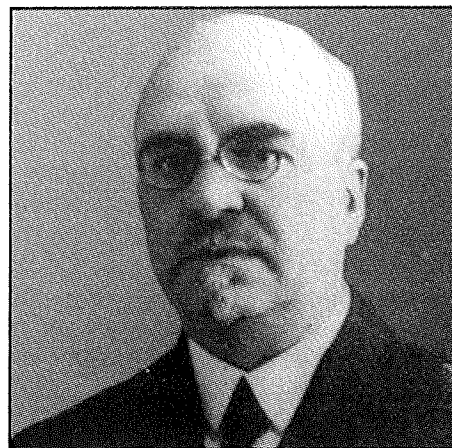
Šoupalova pozůstalost očima etnochoreologa

Jitka Matuszková, *Regionální muzeum Mikulov*

V okresním archívu v Hodoníně je uloženo 70 fasciklů vlastivědného materiálu z bývalého politického okresu Hodonín; pocházejí z let 1898 - 1938. Původcem této sbírky byla redakční rada pro sbírání vlastivědného materiálu hodonínského okresu při Okresním školním výboru v Hodoníně. Předsedou rady byl Rudolf Šoupal (1870 -1950), okresní školní inspektor. Proto jsou tyto archiválie známy jako tzv. Šoupalova pozůstalost, přestože úřední název zní Vlastivědný materiál hodonínského okresu a nese signaturu VMHO 1- 55.

V inventáři VMHO se dočteme o pohnutých osudech sesbíraného materiálu, který v bezpečném úkrytu přežil fašistickou okupaci i hrozbu skartace v r. 1953, aby se v r. 1954 dostal tam, kam patří - do nově zřízeného OA v Hodoníně. V r. 1964 pořídila pracovnice archívu Marta Špičková definitivní inventář fondu.

Sestává z pěti skupin označených velkým písmenem dle abecedního pořádku. Skupina A obsahuje čtyřstránkový předtištěný dotazník k popisu hejtmanství hodonínského. Akci organizoval v r.1909 Ladislav Nopp, odborný učitel ve Strážnici. Vyplněné dotazníky byly v r. 1924 postoupeny radě pro sběr vlastivědného materiálu. Skupina B je nejrozsáhlejší. Obsahuje kompletní vlastivědný materiál z obcí na základě dotazníkové akce iniciované Rudolfem Šoupalem v letech 1924 - 1928. Skupina C shromažďuje materiál z r.1928 rozdělený do tématických okruhů - např. Památky národopisné - architektura (VMHO - 46), Význační rodáci obcí (VMHO- 48), Soupis publikací o obcích (VMHO - 51), Místní pověsti obcí (VMHO - 52), Album místních pohledů (VMHO - 55) apod. Ve skupině D jsou začleněny všechny rukopisy a prameny ke knize Masarykův kraj, kterou rada vedená R. Šoupalem chtěla vydat jako krajevou monografii o několika svazcích. Skupina E se týká korespondence a činnosti Boženy Hrejsové, sociální pracovnice pro mládež ve Strážnici.

Ruda Šoupal (5.2. 1870 - 10.9. 1950).

Informace, které zajímají etnochoreologa, lze najít ve skupině B. V r. 1924 Okresní školní výbor v Hodoníně z podnětu rady pro sbírání vlastivědného materiálu rozeslal na všechny školy okresu velmi obsáhlý třináctistránkový dotazník. Odpovědi jsou uloženy v samostatných fasciklech dle obcí. Dotazník je velmi zvědavý. Na dvě stě otázek je rozděleno do šesti oddílů označených římskou číslicí. Ty jsou dále rozčleněny na menší tématické okruhy označené velkým písmenem abecedy. V nich jsou konkrétní otázky a doplňující podotázky označeny arabskou číslicí a malým písmenem abecedy.

Oddíl I. se ve skupinách A - C ptá po názvu země, kraje, obce, po jejím geografickém obrazu, prehistorii a počátcích osídlení. Oddíl II. je označen Naše obec a otázky se týkají statistiky (A1 - 14), půdy (B1 - 13), přírodních poměrů (C1 - 3), obydlí (D1 - 18), popisu významných budov (E1 - 7) a prospěšných zařízení v obci (F1 - 21). Nejrozsáhlejší je oddíl III. - Naše občanstvo. Obsahuje opět údaje statistického charakteru o počtu obyvatel a jejich politické a náboženské příslušnosti (A1 - 6), podrobné informace o životě občanů (B1 - 19) a dětí (C1 - 9), nejfrekventovanější dětské rýmovačky (D1 - 18), popis života v obci (E1 - 6), charakteristiku života neautochtonního obyvatelstva a některých výjimečných profesí (F1 - 11), koloběh rolníkovy života (G1 - 16) a národopisné informace (H1 - 7). Oddíl IV. je věnován hospodářství, místnímu průmyslu a obchodu (A1 - 21), selskému hospodaření (B1 - 18). Oddíl V. je zaměřen na historii, obsahuje dějiny obce (A1 - 11), právní poměry (B1 - 9), a život v obci za 1. světové války (C1 - 19). V VI. oddíle jsou otázky zaměřené na památky a znamenitosti obce a vynikající rodáky (1 - 10).

Mnohé otázky jsou podobné a odpovědi na ně se překrývají nebo jsou zcela totožné (často na ně odpovídá týž respondent). Nastávají i kuriozní situace, když na tutéž otázku odpovídaly dvě osoby a jejich odpovědi se navzájem vylučují. Jeden dotazovaný jev popíše, druhý popře, že by v obci existoval. Markantní je to zejména ve svazku VMHO- 3 Dolní Bojanovice. Lze to vysvětlit dopisem z 9. 12. 1926, kterým správce místní školy Josef Tuhela zasílá zpracovanou část dotazníku a stýská si, že se učitelé v obci často střídají, proto se dotazník špatně zpracovával.

I tyto skutečnosti je třeba zvažovat při práci s pozůstalostí a je nutno počítat s tím, že odpovědi - z pohledu zcela lidských nejsou úplné, ba někdy jsou i zkreslené. Přesto může národopisec z dotazníku čerpat ne nezajímavé informace. V tomto příspěvku se zaměřím na lidový tanec na Podluží a jeho ekologii.

Potřebné údaje lze vyčíst zejména v celém oddíle III. Naše občanstvo, v oddíle V. C - Naše obec za světové války, ojediněle též v odd. II. C - Poměry přírodní a IV. B - Hospodaření selské. Dosud jsem zpracovala tyto fascikly:

- VMHO - 3 Dolní Bojanovice
- VMHO - 7 Hodonín
- VMHO - 9 Hrušky
- VMHO - 10 Josefův
- VMHO - 12 Kostice
- VMHO - 15 Lanštorf (Ladná)

VMHO - 16 Lanžhot
VMHO - 21 Lužice
VMHO - 22 Mikulčice u Těšice
VMHO - 26 Starý Poddvorov
VMHO - 28 Prušánky
VMHO - 35 Tvrdonice.

Jedině ve svazcích Hodonín a Lanžhot jsou u každé odpovědi jmenování její autoři. Pro námi sledovaný okruh jsou jimi zejména Hynek Novotný, M. Blažková a Věnceslava Pivoňková, všichni působící v Lanžhotě.

Pro větší přehlednost a lepší možnost srovnávání rozdělme sledovanou problematiku do tří okruhu - taneční příležitosti, vlastní tance a vztah Podlužáků k tanci.

1. Taneční příležitosti

Za nejvýznamnější taneční příležitost označují shodně všichni respondenti hody včetně zahrávání hodů a hodků. Proto jim ve svých odpovědích věnují nejvíce pozornosti. Jejich průběh se dle četných popisů do dnešního dne valně nezměnil. Za zmínku stojí informace, že v Tvrdonicích se zahrávání hodů konalo v době podzimního jarmarku na sv. Matouše (21. 9.). Nezbytným atributem hodů je máj, či jak se na Podluží říká mája, který se staví v sobotu před hody a na jehož vrcholku "od stará vládne prapor trojbarevný, slovanský" (VMHO - 16 Lanžhot).

Hody byly vhodnou příležitostí pro pořádání dětských muzik. Takto je v dotazníku popsána podle Františka Sasínka, tehdy 86 letého: "Za starých časů měly školní děti v hody a fašank malou muziku. Zvolili si stárka a ten našel některou stodolu nebo būdu a dal majiteli slaměnku vápna, aby ji vylíčil. Zjednal se gajdoš a houslista a tancovalo se. Pilo se víno, ovšem hodně pokřtěny. K půlnoci přišel pudmistr a zakazoval muziku. Stárek mu přinesl máz vína k zavdání a prosil, by dále mohli tancovat. Pudmistr svolil a tancovalo se až do rána. Školáci platili 2 šestky nebo čtyřku." (VMHO - 26 Starý Poddvorov)

K hodům se pojí i sdělení z Lanštorfa (VMHO - 15), že za měsíc po hodech přichází kácení máje. Muzikanti zahrají u máje píseň Loučení, chlapeci ji podkopají a dovezou ke stárkovi. Na Podluží je to ojedinělý případ obřadního kácení máje a v Ladné se udržel i s taneční zábavou dodnes.

Jinou zajímavost se dovídáme o Hruškách (VMHO - 9). Zde při zavádění děvčat přespolními tanečnickům si stárci vypomohou přespolními děvčaty, nedostává-li se děvčat domácích. Anonymní informátor z Hrušek dále píše, že v do-

bě 1. sv. války se hody ani jiné zábavy nekonaly. Byly povolovány teprve v posledních válečných letech s tím, že výteček připadne Červenému kříži. Hrušeckých hodů v r. 1918 (bývají pravidelně na sv. Bartoloměje 24. 8.) se ve velkém počtu zúčastnil i tzv. zelený kádr, t. j. vojenští sběhové. Na přístupových místech do obce rozestavili dezertéři hlídky a všichni vesele hodovali. Obdobně se o tom zmiňuje i Hynek Novotný z Lanžhota (VMHO - 16).

Své místo a funkci při hodové zábavě mají i rostliny, zejména rozmarýn. V Lanžhotě posílá dívka snítku rozmarýnu svému milému, který si jí při tanci ozdobí guláč (sváteční klobouk) a dívce se odmění sklenicí vína, opentlenou a rozmarýnem vyzdobenou. V Kosticích musí mít na hody všichni chlapeci za guláčem rozmarýn a děvčata jím mají ovinuty rožky. Kdo by neměl rozmarýn, jako by ani hody neslavil. A ten, kdo rozmarýn nepěstuje, musí si jej koupit, byť za něj dal poslední peníze (VMHO 12 - Kostice). V současné době již toto užité rozmarýnu není tolik rozšířeno.

Další taneční zábavou, či muzikou, jak se na Podluží říká, o níž je v pozůstalosti zmínka, je tzv. Kača, Kateřinská zábava, která se odbývá kolem 25. 11. a je poslední zábavou před adventem. "Rozpustilá bývá muzika na Kaču. Provozují se často rozpustilosti až nerozumné, např. skákání za vůdcem - stárkem - do vody, je-li led běhání bosky po ledě apod." (VMHO 16 Lanžhot, Hynek Novotný). Při této muzice tancují i ženatí (VMHO 12 - Kostice). Tato rozverná taneční zábava je oblíbená dodnes. V dotazníku však více informací umožňujících srovnání se současným stavem nenacházíme.

Více pozornosti se nedostalo ani masopustu, v odpovědích označovanému jako fašaňk, fašank. I on se slavil tři dny jako hody. Na závěr chodili "maškarádi", převlečení to chlapeci (VMHO - 21 Lužice) za "pánů" nebo v ženských šatech z pytloviny vycpaných slamou (VMHO - 22 Mikulčice). Za obchůzku byli chlapeci odměňováni ponejvíce slaninou (VMHO - 3 Dolní Bojanovice). Obchůzka maškar bývala zřejmě bujná: "O masopustě dosud viděti maškary. Stalo se, že se veřely do plné třídy a instančně musely býti uvedeny do svých mezí. V úterý masopustní vybírají stárci s hudbou réž pro muzikanty jako v úterý o hodkách. Na upomínku kuruckých vpádů vytloukají směle po domech slaninu, uzené a podobné pod jménem pod šable." (VMHO - 16 Lanžhot, H. Novotný). To je nejdelší popis fašanku a je pozoruhodný zmínkou o tanci pod šable a jejich uvedením do souvislosti s pleněním Slovácka vojsky kuruců. Fašankový obchůzkový tanec pod šable je charakteristický pro vesnici Strání na Uherskobrodsku a v této choreografické podobě byl přenesen do Lanžhota až počátkem 20. století, kde je od té doby nedílnou součástí večerní části taneční zábavy (současně předváděn třemi koly chlapců), v zredukované podobě i součástí obchůzky následujícího dne po zábavě. K uvedeným zprávám ze Šoupalovy pozůstalosti třeba dodat, že obchůzky masek na Podluží zcela zanikly, byť v některých vesnicích se pořádají maškarní plesy. Zanikly i jiné zvyky vážící se k oslavám konce masopustu - např. časté padání tanečních párů během tance, které mělo zajistit bohatou úrodu dýní (VMHO - 9 Hrušky) nebo tanec hanácká tančený ke konci zábavy (VMHO - 22 Mikulčice).

Z dalších tanečních zábav výročního cyklu zmiňují respondenti výlet, dožínky a vinobraní. Výlet se ve všech obcích pořádá na přelomu června a července v některém příhodném přírodním zákoutí poblíž vesnice. Takto je např. popsán výlet v Josefově (VMHO - 10): "O 3. hod. začne se vyhrávat u hospody. Až se sejde něco lidí, odejde se v prů-

vodě na výletišti. Zde je upraveno místo k tanci. Na výletišti bývají různé zábavy jako žertovná pošta, zaprodaný tanec aj. Na večer vrací se domů a pokračování je v hostinci." Taneční zábavy v přírodě, t. j. výlety jsou dodnes velmi oblíbeny a pořádá je nejen chasa, ale i zájmové spolky, nejčastěji rybáři a myslivci.

Dožínky se odbývaly - dle respondentů, kteří o nich píšou - poněkud formou aldamáše přímo na tom kterém statku (VMHO - 3 Dolní Bojanovice), ale pořádaly se i dožínkové výlety (VMHO - 12 Kostice). Jejich tradici ostatně Kostičané obnovili před třemi lety.

Vinobraní se slavili jen v těch vesnicích, kde se víno pěstovalo ve větším množství (VMHO - 21 Lužice) a bylo spojeno s předváděním starých zvyků, které však nejsou nijak popsány.

Do výročního cyklu můžeme zařadit i muziku, kterou po odvodcích mívali odvedení chlápci - legrúti. Uvádí ji však jen velmi stručně jedině informátor z Kostic (VMHO - 12).

Všechny prameny shodně uvádějí, že taneční zábavu mívala chasa každou třetí neděli. Od Nového roku do konce masopustu pořádaly jednotlivé zájmové a politické organizace plesy. Počet tanečních zábav během roku tak vzrostl na dvacet i více, jak o tom vypovídá přehled četnosti tanečních zábav v r. 1922: Hrušky 23, Kostice 25, Ladná 10, Lanžhot 64, Lužice 20, Mikulčice 14, Těšice 16, Starý Poddvorov 11, Prušánky 13. Neobyčejně velký počet muzik v Lanžhotě jistě překvapí, ale je logicky vysvětlitelný. Respondent do něj zahrnul pravděpodobně jednotlivé hodové zábavy všech pořádajících organizací. Ostatně v Lanžhotě nebylo neobvyklé, že i v jiné sváteční dny byly zábavy ve 3 - 4 hostincích současně (VMHO - 16 Lanžhot).

Z tanečních zábav rodinného cyklu je nejčastěji zmiňována svatba se současným odkazem na publikaci J. Kopecného Slovácká svatba na Podluží z r. 1898. Informátoři tedy jen obecně konstatují, že svatby jsou veselé, když je hodně zpěvu a opilých (VMHO - 26 Starý Poddvorov) a že taneční zábavu chodí okukovat i ostatní vesničané (VMHO - 35 Tvrdonice), pro něž bývá vyhlášováno tzv. špinavé sólo (VMHO - 15 Lanštorf), často i několikrát během večera (VMHO - 12 Kostice).

V jednom jediném případě je uváděna taneční zábava v souvislosti s pohřbem. Informátor popisuje průběh pohřbu mladého svobodného člověka a dodává, že po obřadu bývá "trachta" a muzika. (VMHO - 21 Lužice).

Příležitost k tanci skýtají i pracovní besedy - vaření trnek, předání konopí, draní peří, vyšustování kukuřice. Ukončení těchto prací bylo spojeno s hostinou - aldamášem, při němž se vedle jídla, pití, vyprávění a zpěvu oddávali i tanci (VMHO - 9 Hrušky) někde do půlnoci (VMHO - 28 Prušánky), někde do rána (VMHO - 16 Lanžhot). Respondent z Tvrdonic popisuje ještě jinou drobnou taneční příležitost. Při zabijačce se domluví chlápci ze sousedství, jeden z nich se převleče do ženských šatů a všichni společně jdou za zpěvu písně My jsme hoši z Moravy do domu, kde se zabíjí. Zde předstírají tanec, při němž upadnou na koryto s masem, kus ho chytí a utíkají domů. (VMHO - 35 Tvrdonice). Tanec jako druh relaxace při práci byl využíván v časech roboty. František Straka, řečený Dudach, vnuk tvrdomského dudáka Fabiána Straky, vzpomíná na stařečkovy vyprávění, podle kterého při práci na poli hráli gajdoši, kdo měl požato, tancoval na cestě, až "sa prach zdvihal" (VMHO - 35 Tvrdonice).

2. Jednotlivé tance

K výčtu tanců a jejich popisu přistupovali respondenti značně individuálně. Někteří jen vyjmenovali tance, které se tančí, jiní se pokusili o jejich stručnou charakteristiku, někteří tance slovně popsali a připojili i notový záznam nápěvu a text písně. Takové informace jsou pochopitelně nejčastější a čerpala z nich Zdenka Jelínková pro svou monografii Lidové tance a taneční hry na Podluží, kterou vydal v r. 1962 Ústav lidové kultury ve Strážnici.

Otázky týkající se vlastních tanců jsou v dotazníku rozděleny na tance zaniklé a tance, které se ještě tančí. Podíváme se nejprve na ty zaniklé. Patří mezi ně kolové tance tajč, francipolka na dva kroky, mazurka na jeden, šotyška (Lanžhot VMHO - 16, Dolní Bojanovice VMHO - 3). Byly to tance, které se dříve tančily při každé muzice. Na svatbách se tančily zfiguralizované kolové tance židovská (Šla židovka podle krámu) a hrozenková (Šla Nanynka do zelí) a figurální trojicový tanec jatelinková (Mikulčice - Těšice VMHO - 22). Jde vesměs o tance známé i z jiných regionů Moravy, Slezska a Čech. Ojedinele se o fašanku, o svatbách a v úterý na hody baví v některých podlužáckých dědinách společenskou taneční hrou ovčácká (Chodila ovčáčka po dědině) s výměnou tanečnic (VMHO - 22 Mikulčice - Těšice). Jen pro Mikulčice je doložen zanikající fašankový tanec hanácká, který je místním učitelem podrobně popsán i s textem písně a nápěvem (VMHO - 22 Mikulčice).

O žijících tancích se respondenti rozepisují více. V mnoha svazcích najdeme obsáhlé slovní popisy obřadního hodového tance hošije (VMHO - 3 Dolní Bojanovice, 9 Hrušky, 16 Lanžhot, 22 Mikulčice) a nejtýpějšího podlužáckého tance vrtěné (VMHO - 9 Hrušky, 22 Mikulčice). Z ostatních tanců, které se tančí při každé muzice, jmenují všichni respondenti shodně valčík, třasák, polku a verbuňk, při některých příležitostech se rovněž tančí česká nebo moravská beseda. V některých případech je k názvu tance připojena vysvětlující poznámka, např. učitel z Tvrdonic píše, že valčík je ve velké oblibě, zejména způsob zvaný "na šest", valčíkem vždy začíná taneční sólo. O polce píše, že je druhým kouskem sóla a "čistota její byla porušena vpletením různých figur moderních tanců do polky vlastní. Nepěkná kombinace tato je bohužel i u selských dívek ve velké oblibě." O vrtěné uvádí, že ukončuje sólo a na závěr tance chlapec tleskne dívce do dlaně a poděkuje. Beseda se - dle tvrdomského učitele - tančí hlavně u tělocvičných spolků.

3. Vztah Podlužáků k tanci

K nejvýznamějším patří výpovědi učitelů o vztahu Podlužáků k tanci, které současně reflektují postoj učitelstva jako intelektuální vrstvy ke kulturním projevům lidu. Shodně všichni tvrdí, že Podlužáci jsou velkými milovníky tance a hudby, o čemž svědčí časté taneční zábavy. Tato skutečnost je hodnocena různě - od pozitivního přístupu až

k úplnému odsouzení. První názor např. zastupuje učitel z Hrušek, který do své výpovědi vnáší i prvek politického vlivu na vesnickou pospolitost: "Vinou politických štvanic utrpěl společenský život v Hruškách. Každý o každém ví, od jaké politické partaje jest, každá má svoji hospodu, své zábavy. Svobodná mládež chodí na zábavy pouze své politické strany. Přísná izolace jest zachována zvláště ze strany lidovců. Toho druhdy před válkou ve vesnici nebylo. Všechna chasa měla muziku jednou za měsíc dohromady, ať bohatí či chudobní. U muziky rozhodovali dva stárci, jeden volen z chasy chalupnické, jeden z rolnické; tito se volili na Štěpána každého roku a měli na starosti finanční stránku zábav, vítání přespólních. Muziky bývaly na obecní hospodě o hodech pro slováckú chasu, u Mrázů byla muzika pro pánů. Tam by ani nešlo slovácké děvče tancovati. Její místo bylo pod májem. Tato krásná družnost po převratě zmizela. Komunistická mládež mívá zábavy u Čapků, Sokolská u Mrázů, orelská na bývalé obecní hospodě. I ve škole se jeví již nesoudržnost dětí z různých tělocvičných jednot. Tak zahyne mnoho krásných zvyků v Hruškách."

Posmutněle, ale chápavě konstatuje tancechťivost Lanžhotčanů učitel Hynek Novotný: "Tanec je dospělému Lanžhotčanu zábavou nejmilejší. Muziky jsou časté, někdy až čtyři najednou. Pořekadlo Lanžhotčan i nahý v trní tancuje - je zcela přiléhavé." Na jiném místě též učitel píše, že "muzikářství" je největší nectností Lanžhotčanů, protože "touha po okázalosti uvádí často do dluhů. Hoch u muziky hýří často za vypůjčené matkou peníze, dcera za podobných podmínek pyšní se novým šatem. Matka dožebává se ve škole chudinských knih, sešitů a obuvi a v téže zimě strojí odrostlé dceři veselku s hlučnou muzikou."

Odsouzení a nepochopení mentality vesničanů číší ze slov prušáneckého učitele: "Dále se konají často taneční zábavy, slavívají se martinské hody, na kterýchto zábavách není pozorovati nic originálního, obyčejné trdlovačky, skákání čardáše (dnes pryč už velice zaniká) apod. Intelligence málo mezi lid chodí, jelikož úroveň zábav lidových bývá z hlediska morálního velmi nízká." I tento učitel pokládá tanec za nectnost a odsuzuje zejména účast školní mládeže na tanečních zábavách. V této souvislosti vytýká představitelům obce, že "ba ostře se postavili proti nynějšímu správci školy, který tuto účast přísně stíhal. Byli i proti záloze 50 Kč, kterou museli pořadatelé složit jako rukojmí. Ovšem, to byli jen někteří a ti chválili dřívější doby, kdy školáci měli svoji zvláštní muziku." Není divu, že při takovémto vztahu ke kultuře lidu jsou právě ve svazku Prušánky částečně zaměněny popisy svatby a hodů. Ekonomický aspekt vnáší do hodnocení učitel z Dolních Bojanovic: "Jako stinná stránka mohlo by se vytknouti snad dlouhé trvání těchto zábav (svatba 2 - 3 dny, hody a fašank 3 dny), jež je určitou národohospodářskou škodou."

Vedle těchto konstatování a hodnocení se v dotazníku dovídáme i o způsobech vyzvání k tanci: "chlapeci zdaleka na ně kývají (mrkají), při čemž často vzniká nedorozumění" (VMHO - 3 Dolní Bojanovice). Vyzvat děvče k tanci mohli chlapeci i zavoláním. Vzácnějším tanečníkům pořadatelé sami tanečnice zavádějí (VMHO - 9 Hrušky).

Bohužel jen ojedinělé a kusé jsou informace o hudebním doprovodu. Nejstarší muzika skládala se nanejvýše ze tří muzikantů - gajdoše a dvou houslistů - píše učitel z Josefova a dodává, že "nyní se u nás tancuje jako dříve, pouze hudba je lepší." Myslel tím zřejmě hudbu "plechovou", která v té době k tanci hrávala (VMHO - 35 Tvrdonice). Navečer však "zamění muzikanti dechové nástroje za smyčcové" (VMHO - 9 Hrušky). Nejobsáhlejší informaci o hudbě podal učitel z Mikulčic: "Hudba hraje písňě upravené do rytmu tanečního, anebo jiné taneční kusy zvláště k tomu objednány; hraje se obyčejně z not. Zvláště vyhlášena je hudba z blízké vesnice Lužic."

Při muzikách se nejen tancovalo, zpívalo, besedovalo, ale vyváděly se i šprýmy. I o tom v dotazníku najdeme zmínky. Uvádím alespoň jednu kuriozní z Lanžhota od Hynka Novotného. Po první světové válce vykrádali železničáři železniční skladiště a vagony. Z takto uloupených látek určených pro vagony 1. a 2. třídy si dívky ušily šaty. "Vyplatil je za to", píše H. Novotný, "ferina šohaj u muziky. Postavil si je, ničeho netušící, do řady před hudbu a vyhlásil: I. třída sólo! Rozprchly se domů a vrátily se v jiných šatech."

Ještě mnohé zajímavé údaje jsou uloženy v tomto archívním materiálu. Všechny jsem do tohoto příspěvku nepojala. Jeho cílem ostatně není podat vyčerpávající materiálovou zprávu o jednom archívním fondu, ale ukázat, jaké informace lze v tomto fondu nalézt. "Šoupalova pozůstalost" vypovídá, byť mnohdy stručně a neúplně, o stavu taneční kultury na Podluží v 20. letech našeho století a přináší nejen výčet tanců a jejich popisy, ale i údaje o ekologii lidového tance. Přispívá dnešní etnochoreologii k srovnávacímu studiu vývoje taneční tradice na Podluží.

Jitka Matuszková :

Ethnochoreologische Bemerkungen zum Nachlaß von Ruda Šoupal

Der Nachlaß von Ruda Šoupal befindet sich im Bezirksarchiv Hodonín und beinhaltet heimatskundliche Materialien aus den zwanziger und dreißiger Jahren aus dem Gebiet des ehemaligen politischen Bezirks Hodonín. Möglichkeiten der Ausnutzung dieses Nachlasses in der tschechischen Ethnochoreologie werden in drei Teilen des Beitrags auf dem Beispiel eines Volkstanzes aus der Region Podluží dargelegt. Im ersten Teil werden Gelegenheiten für Tänze, im zweiten Tänze selbst und im dritten Beziehungen und Ansichten über Tänze behandelt.